

УДК 37.016:78.071.1:398.8

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2026.1.16>

Аліна КОВАЛЕНКО

аспірантка кафедри педагогіки та психології початкової освіти, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Київська, 24, м. Глухів, Сумська область, 41400, Україна
ORCID: 0000-0001-9636-6987

Бібліографічний опис статті: Коваленко, А. (2026). Інтеграція народнопісенної спадщини у музичну освіту молодших школярів. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 109–113, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.1.16>

ІНТЕГРАЦІЯ НАРОДНОПІСЕННОЇ СПАДЩИНИ У МУЗИЧНУ ОСВІТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У статті постає проблема інтеграції української народної пісні у процес музичної освіти учнів початкових класів у контексті реалізації компетентнісного підходу у сучасній початковій школі. Актуальність даного дослідження постає з необхідності зберегти та передати народні цінності, підвищити ефективність формування вокальних навичок та вокальної компетентності молодших школярів засобами української народної пісні.

Здійснено аналіз наукових підходів до проблеми вокального виховання дітей на основі вітчизняних та зарубіжних наукових робіт в галузі музичної педагогіки, мистецької освіти, фольклористики. Конкретизовано поняття «вокальна компетентність», «вокальна освіта молодших школярів» та «народнопісенна спадщина» в змісті початкової мистецької освіти. Аргументовано педагогічний потенціал української народної пісні як засобу формування вокальної компетентності дітей, розвитку вокально-інтонаційних навичок, почуття національної самосвідомості.

У статті з'ясовано головні напрями інтеграції народнопісенного матеріалу у зміст вокального навчання молодших школярів через основні види музичної діяльності на уроках музичного мистецтва: вокально-хорову роботу, слухання, пофразне розучування пісень, ігрову та творчу діяльність, гру на дитячих музичних інструментах. Сформульовано методичні прийоми та засоби використання української народної пісні в позакласній діяльності для забезпечення формування інтересу до вокальної роботи та розвитку вокальних навичок. Підкреслено важливість цілеспрямованого та системного застосування народнопісенної спадщини у вокальній діяльності молодших школярів.

Реалізовано висновок, що інтеграція української народної пісні у вокальну діяльність молодших школярів є ефективним прийомом формування вокальної компетентності, а також творчого розвитку особистості дітей.

Ключові слова: вокал, вокальна компетентність, молодші школярі, початкова освіта, народна пісня, народнопісенна спадщина.

Alina KOVALENKO

Postgraduate Student at the Department of Pedagogy and Psychology of Primary Education, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Kyivska str., 24, Hlukhiv, Sumy Region, 41400, Ukraine
ORCID: 0000-0001-9636-6987

To cite this article: Kovalenko, A. (2026). Intehratsiia narodnopisennoi spadshchyny u muzychnu osvitu molodshykh shkoliariv [Integration of folk song heritage into the musical education of primary school pupils]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 109–113, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.1.16>

INTEGRATION OF FOLK SONG HERITAGE INTO THE MUSICAL EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL PUPILS

The article addresses the problem of integrating Ukrainian folk songs into the process of musical education of primary school pupils in the context of implementing a competence-based approach in modern primary education. The relevance of this study arises from the need to preserve and transmit national cultural values, as well as to increase the effectiveness of forming vocal skills and vocal competence of younger schoolchildren by means of Ukrainian folk songs.

The analysis of scientific approaches to the problem of vocal education of children is carried out on the basis of domestic

and foreign research works in the fields of music pedagogy, art education and folklore studies. The concepts of “vocal competence”, “vocal education of primary school pupils” and “folk song heritage” are specified within the content of primary art education. The pedagogical potential of Ukrainian folk songs as a means of forming children’s vocal competence, developing vocal and intonational skills, and fostering a sense of national identity is substantiated.

The article identifies the main directions of integrating folk song material into the content of vocal education of primary school pupils through the basic types of musical activities in music lessons, including vocal and choral work, listening activities, phrase-by-phrase song learning, game-based and creative activities, as well as playing children’s musical instruments. Methodical techniques and means of using Ukrainian folk songs in extracurricular activities are formulated in order to ensure the formation of interest in vocal activity and the development of vocal skills. The importance of purposeful and systematic application of folk song heritage in the vocal activity of younger schoolchildren is emphasized.

It is concluded that the integration of Ukrainian folk songs into the vocal activity of primary school pupils is an effective means of forming vocal competence as well as fostering the creative development of children’s personalities.

Key words: vocal performance, vocal competence, primary school pupils, primary education, folk song, folk song heritage.

Актуальність проблеми. Актуальність дослідження полягає в сучасному розвитку освіти молодших школярів, яке орієнтоване на компетентнісний підхід і передбачає актуалізацію не тільки вокальних знань, а й ключових компетентностей (Кремень, 2010). Значного значення набуває вокальна освіта учнів початкових класів як істотний чинник духовного, естетичного, культурного та креативного розвитку.

Українська народнопісенна спадщина має високий потенціал у процесі формування вокальної компетентності молодших школярів тому, що є невід’ємною часткою національної культури. Вокальні навички формуються через мелодичну доступність, образність, виховний зміст українських народних пісень. У практиці завдяки народнопісенному матеріалу в дітей молодшого шкільного віку розвивається музичний слух, емоційне відчуття, інтонаційна виразність, але використання народної пісні не завжди реалізується як цілісна система вокального навчання.

Дослідження в галузі вокальної педагогіки відокремлюють народну пісню, як інтонаційно доступний, виразний, емоційно насичений засіб для створення сприятливих умов формування вокальної компетентності молодших школярів, а саме розвитку вокальних навичок, музичного слуху, креативного художньо-мистецького мислення (Падалка, 2008).

Проблема формування музичного та вокального виховання у контексті саме інтеграції народнопісенної спадщини у зміст вокального навчання дітей молодшого шкільного віку досліджувалась на недостатньому рівні. Це спричинило необхідність теоретично обґрунтувати цілеспрямоване та систематичне використання народного фольклору у вокальній діяль-

ності молодших школярів.

Отже, актуальність нашого дослідження впливає з потреби поєднати українську народну пісню і сучасні вокальні підходи з практичною метою формування вокальної компетентності учнів початкових класів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи останні дослідження і публікації українських та зарубіжних науковців за тематикою вокальної освіти молодших школярів, ми виокремили ряд наукових праць, де помітили дослідження аспектів вокального навчання, виховання з застосування народнопісенних засобів. Але проблема формування вокальної компетентності молодших школярів засобами народної пісні привертає увагу педагогів, музикантів, викладачів вокального мистецтва, проте саме в аспекті інтегрування народнопісенної спадщини потребує більш системного вивчення.

Зарубіжні дослідження виявили інтерес до запровадження елементів народної музичної спадщини в процес вокальної діяльності молодших школярів. Fan підкреслив, що народні елементи у музичній освіті молодших школярів відіграють пізнавальну та виховну роль і акцентував на потребі адаптувати навчальний матеріал до культурних традицій (Fan, 2025).

Pei Xian Lun і Ariffin запропонували структурування навчальної роботи на основі народної музики, інтеграція народної музики сприяє розвитку музичного мислення молодших школярів (Pei Xian Lun, Ariffin, 2024).

Hallam і Welch досліджували вплив вокального навчання на соціальний, емоційний, культурний та інтелектуальний розвиток молодших школярів з використанням музичних жанрів народнопісенної спадщини у навчальні програми, щоб відповідав віковому та психологічному розвитку шко-

лярів (Hallam, 2010; Welch, 2006).

Також ми аналізували зарубіжні дослідження, в яких науковці наголошують на важливості сімейних і суспільних практик в передачі пісенної спадщини співпраці сім'ї та школи у контексті вокальної діяльності (Ćalić & Đurđanović, 2020; Rajabov, 2021; Pić, 2025).

Українські наукові здобутки показують важливість національно-культурної інтеграції народної пісенної спадщини у системі вокального навчання молодших школярів. Отич О.М. аналізує вокальне виховання в загальній школі і наголошує на важливості підбору пісенного матеріалу таким чином, щоб він відповідав особливостям вікового розвитку (Отич, 2014, 156–158).

Гуменюк А.І. у своїй праці зосереджується на педагогічних можливостях впливу народно-пісенного репертуару на вокальний слух, відчуття ритму, вокальну культуру та створення позитивної основи для розвитку вокально-творчого потенціалу (Гуменюк, 2015, 12–17).

Коваль Т.В. акцентує увагу на тому, що народна пісня сприяє вокальному розвитку і формує морально-естетичні цінності умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (Коваль, 2020).

Лубар Р.О. і Лоцман Р. досліджували використання народних пісень у навчально-виховній діяльності і пропонували культурно-освітній простір музею української пісні як ефективному засобу передачі музичної спадщини (Лубар, 2005; Лоцман, 2024).

Ляшенко Н.І. застосовує в своїх наукових дослідженнях педагогічні прийоми, які потрібно використовувати під час навчання співу, а саме формування вокальних навичок учнів початкових класів може бути реалізоване завдяки системного застосування народно-пісенного матеріалу (Ляшенко, 2016).

Системний аналіз наукових досліджень висвітлив в окремих працях питання вокального виховання учнів молодшого шкільного віку, а саме інтеграція української народної спадщини поки що вивчається недостатньо цілісно.

Мета дослідження. Тож метою нашого дослідження є обґрунтування можливості інтеграції української народної пісні в музичну освіту молодших школярів для формування їх

вокальної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. В межах дослідження ми розглядали вокальну компетентність як інтегративну здатність учнів початкових класів до передачі художнього образу вокального матеріалу.

Було проведено експеримент, спрямований на перевірку ефективності використання українських народних пісень на уроках музичного мистецтва початкової школи. Ми визначили структурні складники вокальної компетентності (мотиваційно-ціннісний когнітивно-інтелектуальний емоційно-почуттєвий операційно-діяльнісний рефлексивно-оцінний), критерії, показники і рівні розвитку вокальної компетентності. Розробили педагогічну модель та методику формування вокальної компетентності молодших школярів через інтеграцію української народної пісні. Експериментальна робота включала констатувальний, формувальний та контрольний етапи і проводилася на базі закладів загальної середньої освіти різних регіонів України, зокрема: Крихівецького ліцею Івано-Франківської міської ради, комунального закладу «Золочівський ліцей № 3» Золочівської селищної ради, Волошнівської гімназії, Андріяшівської гімназії Роменського району Сумської області, Ворожбянського ліцею Сумської області, Слоутського навчально-виховного комплексу, Мутинської та Тулиголівської гімназій Конотопського району Сумської області.

Констатувальний етап показав результати рівнів сформованості вокальної компетентності учнів початкових класів, де високий рівень мали 26% учнів, середній рівень – 50,8%, низький – 22,8%. Це підштовхнуло нас на думку необхідності цілеспрямованого педагогічного впливу використання української народної пісні у вокальній діяльності школярів.

На формальному етапі дослідження ми впровадили методику, яка передбачала інтеграцію української народної пісні у вокальну діяльність молодших школярів: пофразне розучування пісні, слухання, вокально-хорова діяльність, ігрова та творча робота, використання дитячих музичних інструментів з врахуванням розвитку правильного вокального дихання, чистоти інтонування правильної артикуляції та дикції, вокальної виразності.

Результати контрольного етапу педагогічного дослідження засвідчили позитивну дина-

міку у формуванні вокальної компетентності молодших школярів шляхом інтеграції народнопісенної спадщини. Кількість молодших школярів з високим рівнем зростає до 29,2% (на 3,2%), середній рівень зріс до 56,9% (на 6,1%) тоді як низький рівень зменшився до 13,9% (на 8,9%). Отримані результати підтверджують ефективність застосування використання української народної пісні на уроках музичного креативних вокальних здібностей.

мистецтва у початковій школі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, наше дослідження довело, що систематична інтеграція народнопісенної спадщини у музичну діяльність молодших школярів сприяє підвищенню рівня сформованості їхньої вокальної компетентності, тобто формуванню вокальних навичок, активізації інтересу до народної музики, розвитку

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ćalić M., Đurđanović M. Family and its role in the cultivation and preservation of traditional folk music at junior primary school age. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*. 2020. Vol. 8, No. 3. P. 23–32.
2. Fan S. Research on the integration of traditional music elements in primary school music basic teaching. *Journal of Sociology and Education*. 2025. Vol. 1, No. 9. P. 85–90.
3. Hallam S. The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children. *International Journal of Music Education*. 2010. Vol. 28, No. 3. P. 269–289.
4. Plić V., Stojanović T., Božović S., Preljević A. A. Serbian traditional folk music creation in education. *Science International Journal*. 2025. Vol. 4, No. 1. P. 55–63.
5. Pei Xian Lun, Ariffin A. Development of teaching activity framework by using Han folk music for primary schools. *International Journal of Modern Education*. 2024. Vol. 6, No. 23. P. 45–56.
6. Rajabov T. Educational importance of folk songs in primary education. *World of Science: Pedagogical Studies*. 2021. No. 1. P. 19–24.
7. Welch G. F. Singing and vocal development in children. *International Journal of Music Education*. 2006. Vol. 24, No. 1. P. 5–16.
8. Гуменюк А. І. Українські народні пісні у музичному вихованні школярів. *Мистецтво та освіта*. 2015. № 2. С. 12–17.
9. Кремень В. Г. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. *Освіта України*. 2010. № 7. С. 4–9.
10. Лоцман Р. Музей української пісні як інноваційний культурно-освітній простір для збереження національних традицій. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 3. С. 149–159.
11. Лубар Р. О. Музично-естетичне виховання молодших школярів засобами українського фольклору : навч.-метод. посіб. Кіровоград, 2005. 214 с.
12. Ляшенко Н. І. Формування вокальних умінь учнів початкової школи у процесі музичного навчання. *Початкова школа*. 2016. № 9. С. 45–49.
13. Отич О. М. Музична педагогіка: теорія і практика: навч. посіб. Київ : Либідь, 2014. 256 с.
14. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін : монографія. Київ. Освіта України, 2008. 274 с.

REFERENCES:

1. Ćalić M., Đurđanović M. (2020) Family and its role in the cultivation and preservation of traditional folk music at junior primary school age. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, Vol. 8, No. 3, pp. 23–32. (in English)
2. Fan S. (2025) Research on the integration of traditional music elements in primary school music basic teaching. *Journal of Sociology and Education*, Vol. 1, No. 9, pp. 85–90. (in English)
3. Hallam S. (2010) The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children. *International Journal of Music Education*, Vol. 28, No. 3, pp. 269–289. (in English)
4. Plić V., Stojanović T., Božović S., Preljević A. A. (2025) Serbian traditional folk music creation in education. *Science International Journal*, Vol. 4, No. 1, pp. 55–63. (in English)
5. Pei Xian Lun, Ariffin A. (2024) Development of teaching activity framework by using Han folk music for primary schools. *International Journal of Modern Education*, Vol. 6, No. 23, pp. 45–56. (in English)
6. Rajabov T. (2021) Educational importance of folk songs in primary education. *World of Science: Pedagogical Studies*, No. 1, pp. 19–24. (in English)

7. Welch G. F. (2006) Singing and vocal development in children. *International Journal of Music Education*, Vol. 24, No. 1, pp. 5–16. (in English)
8. Humeniuk A. I. (2015) Ukrainski narodni pisni u muzychnoti vykhovanni shkoliariv [Ukrainian folk songs in musical education of schoolchildren]. *Mystetstvo ta osvita*, No. 2, pp. 12–17. (in Ukrainian)
9. Kremen V. H. (2010) Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti [Competence-based approach in modern education]. *Osvita Ukrainy*, No. 7, pp. 4–9. (in Ukrainian)
10. Lotsman R. (2024) Muzei ukraïnskoï pisni yak innovatsiïnyi kulturno-osvitnii prostir dlia zberezhenia natsionalnykh tradytsii [Museum of Ukrainian song as an innovative cultural and educational space for preserving national traditions]. *Ukrainian Pedagogical Journal*, No. 3, pp. 149–159. (in Ukrainian)
11. Lubar R. O. (2005) Muzychno-estetychne vykhovannia molodshykh shkoliariv zasobamy ukraïnskoho folkloru [Musical and aesthetic education of primary schoolchildren by means of Ukrainian folklore]. Kirovohrad, 214 p. (in Ukrainian)
12. Liashenko N. I. (2016) Formuvannia vokalnykh umin uchniv pochatkovoï shkoly u protsesi muzychnoho navchannia [Formation of vocal skills of primary school students in the process of music education]. *Pochatkova shkola*, No. 9, pp. 45–49. (in Ukrainian)
13. Otych O. M. (2014) Muzychna pedahohika: teoriia i praktyka [Music pedagogy: theory and practice]. Kyiv : Lybid, 256 p. (in Ukrainian)
14. Padalka H. M. (2008) Pedahohika mystetstva: teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin [Art pedagogy: theory and methodology of teaching art disciplines]. Kyiv : Osvita Ukrainy, 274 p. (in Ukrainian)

Дата першого надходження статті до видання: 25.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

